

Rättegångshandlingar i målet mellan Isaac Abraham och Aron Isaac, Nathanael Aron och Marcus Isaac i Stadens kämnärsrätt 1780

Den 14 juli 1780

Samma Dag: Hade handlanden Juden Isaac Abraham uttagit stämning å Judarne Aron Isaac, hans Son Nathanael Aron, samt broder Marcus Isaac, rörande 1° thet skulle the sistnämde gemensamt på högtidsdagen den 23 sistledne Junii uti Judarnes kyrckja eller Synegoga hafwa öfwerfallit Isaac Abraham med otidigheter samt therwid äfwen utfarit mot Höglofl Kongl. Commers Collegium, i wanwyrdiga utlåtelse, i anseende till thess för Isaac Abraham utfärdade tillstånd, att få arbeta och sticka i sten, och 2° at Aron Isaac enskilt, skall icke allenast på följande Sabbaten den 2. Julii antastat Isaac Abrahams son samt bortkjört honom från Fadrens uti Synagogen, emot erlagd hyra, innehafde rum, utan ock sedermera förbjudit Judarnes antagne Slacktare, att till Isaac Abraham utdela, eller lämna något kiött, slacktad efter Judiska lagarna, för hwilket alt påstås straff och skadeersättning, enligt thet påstående, som Isaac Abraham wid rättegångens slut, förbehållit sig få afgifwa.

Och instälte sig således nu klaganden biträdd af Vice Secreteraren Högackad Jacob Lange men å Swarande sidan förekom endast Juden Isaac Aron, hwilken tillkänna gaf, att thes Son Nathanael Aron, wore bortrest ur staden, samt Broder Marcus Isaac, nu hemma wistande. I anledning häraf påstod Secreteraren Lange, att the som blifwit borta mot Rättens kallelse, måtte med böter anses, tå Aron Isaac vidare anmälte, att han, såsom alla här wistande Judars hufwudman, wille swara äfwen å the öfrige nu tiltaltes wägnar samt ansvara för alt hwad af thenne sak härflyta kan, ingifwandes thereafter en skrifteligen upstald förklaring ord ifrån ord som följer:

“Ingifwen till Stockholm Stads KemnersRätt den 14 Julii 1780.

Ödmiukast till Protocollet.

Då jag efter Herr Rådmannens och Præsidis samt Ädle Cämners Rättens utfärdade Stämning, som härjemte följer, bör swara Isach Abraham, hwilken beskyldt mig at d: 23. sidst^{te} Junii hafwa öfwerfallit honom sielf i Synagogan och d: 2: i innewarande månad hans Son, samt widtagit den författning, at Isach icke borde bekomma något kiött af de Creatur, som på Judiska wiset slagtas, med mera: för hwilket alt Isach Abraham, utom ärsättning, äfwen å mig påstådt answar; Så får jag härmedelst ödmiukast anföra: at Isach, den tid han förut wistats i Köpenhamn, lefwat så illa med sin hustru och upfördt sig emot henne så nedrigt, att han för sitt förhållande blifwit af Sju våra förnämsta utrikes warande Rabbiner bannlyst utur Judiska Församlingens gemenskap, till dess han åter instält sig i Köpenhamn och antingen förlikt sig med sin hustru, eller gifwit henne skiljobref. Jag, såsom Hufwud- eller Älderman för de härwarande Judar, har ärhållit alla desse Bannlysnings bref för att Communiceras med Isach Abraham och Församlingen; men som Isach, oagtat sådant likwäl icke welat d 23. sidstlidne Junii i godo begifwa sig utur Synagogen, så nödgades jag, men [sic!] tillhjelp af min Broder, samt tör hända min Son, led[a] honom ut rummet, hwilket han lærer anse såsom ett Sabbatsbrott.

Och widkommande hans Sons förfördelande d: 2: Julii innewarande, så har jag endast efter slutad Gudstjenst warnat honom, at framdeles icke beg[å] en och annan oanständighet, såsom at under Gudsdyrkan, tränga sig fr[am] om de äldre i Församlingen, hwilket han för sin fader lærer berättat; Äfwen som tör hända, att jag antingen då, eller en annan gång hwilket jag icke med säkerhet kan på minna mig, bad samma gosse gå utur Synagogen i mina egna rum, Hwartill dock ingen annan orsak war, än at jag icke wille låta honom afhöra ett bannlysnings Bref emot hans fader, hwilket, såsom nyss ankommit, då skulle upläsas.

Detta alt har Isach Abraham rubriceradt såsom brott å min sida; men som Herr Rådmanen och Præses, samt den Ädle Cämners Rätten, af hwad jag anfördt finner, att mitt upförande härleder sig från den skyldighet ej allenast mig, utan hwar och en af vår Församling åligger, at så framt wi sielfwe ej wilja banlyste blifwa, utesluta Isach Abraham ifrån vår gemenskap; hwilket äfwen, enligt 10: Cap: 3: §: i Swenska Kyrko Ordningen sker med en i större band satt Christen; Så lærer Herr Rådmanen och Præses, samt den Ädle Cämners Rätten med detta, såsom ett Religions mål, sig icke kunna befatta; såsom jag icke eller i denna del ens ingifwer mig i vidare swaromål, hälst Isach icke lærer kunna neka sanningen af det jag, angående hans Bannlysning anfördt: Och will jag i annat fall till Herr Rådmanens och Præsidis samt den Ädle Kämners Rättens uplysning förete de från Rabbinerne, Isach rörande ärhållne bref.

Men hwad widkommer den delen af målet, som rörer Höglofl. Kongl: Commerce Collegii wahnwördande genom otidige utlåtelse öfwer dess för Isach utfärdade nådiga tillstånd, att få arbeta och sticka i Sten, så wet jag icke hwarifrån denne angifwelse härleder sig. Det påminner jag mig at jag såsom ett wänskapsprof, erbudit Isach Abraham, at emot pant af hans wärktyg, såsom de enda han äger, få ett lån af 12. Specie Ducater, för at dermed resa till Köpenhamn och gifwa sin hustru skiljobref samt sedan återkomma och härstädes försörja sig med hwad han lärdt. Öfwer hwilken omständighet, om så ärfordras, jag åberopar mig till wittne Politie Gewaldigerne Dickman och Brinkman. Jag får dock förklara mig, då jag förut inhämtadt, hwari de utlåtelse bestå, hwarföre jag anklagas.

Det förtryter mig at Isach Abraham, hwilken inom ett år af mig förtjent wackra penninge Summor och åt hwilken jag nu tillbudt rese penningar till Köpenhamn, skall för alt sådant bemöta mig med så mycken otack. Jag har hushållat med honom och flere af min Nation, såsom en fader; Jag är ännu aldrig worden angifwen för något bedrägeri eller annat brott: Hwaremot jag altid i godo styrdt till rätta när de öfrige Judarne på ett eller annat sätt försedt sig emot andre, hwaröfwer jag kan åberopa mig Högloflige Öfwer Ståthållare Ämbetets wittsord, som säkerligen blifwer, at jag är en ärlig man

Aaron Isaac”

Secreteraren Lange äskade del af thenne skrift och förbehölt sig att uti swar therå få närmare utföra och rubricera the utlåtelse som Höglofl Kongl Commerce Collegium skola angå. Emedlertid anhölt Isaac Abraham sjelf, att thenne sak måtte få anstå till thes han giordt en resa till Köpenhamn för att med sin hustru afgöra äcktenskaps twisten, hwarwid Rätten lät bero och lämnades Parterne härmed afträde.